

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia Linguistica XI (2016)

ISSN 2083-1765

Maciej Mączyński

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie

Badania historycznojęzykowe w siedemdziesięcioletniej historii Katedry Języka Polskiego Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

Słowa kluczowe: językoznawstwo polskie, historia, nauka, Uniwersytet Pedagogiczny

Key words: Polish linguistics, history, academics, Pedagogical University

Katedra Języka Polskiego Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej (po zmianie nazwy najpierw Akademii Pedagogicznej, obecnie Uniwersytetu Pedagogicznego) powstała 1 stycznia 1953 roku, jej organizatorem i pierwszym kierownikiem był prof. Stanisław Jodłowski – znakomity dydaktyk, twórca (wraz z prof. Witoldem Taszyckim) wielokrotnie wznawianego słownika ortograficznego. Profesor Jodłowski pracował w ówczesnej Wyższej Szkole Pedagogicznej w latach 1947–1969, pełniąc w niej funkcję dziekana Wydziału Filologiczno-Historycznego w latach 1950–1956, w latach 1956–1962 był prorektorem tej uczelni. W nowo powstałej katedrze, obok współpracujących profesorów Uniwersytetu Jagiellońskiego: Adama Heinza, Tadeusza Milewskiego, Witolda Taszyckiego, oraz asystentek Zofii Kawyn-Kurzowej i Danuty Wesołowskiej, pracowali późniejsi profesorowie WSP: Leszek Bednarczuk, Józefa Kobylińska, Eugeniusz Pawłowski, Maria Schabowska, Jan Zaleski, Maria Zarębina. W latach sześćdziesiątych rozpoczęli swoją pracę profesorowie i doktorzy: Jan Ożdżyński, Edward Stachurski, Edward Klisiewicz, Maria Rachwałowa, Ludwika Wajda, nieco później do zespołu dołączyła Anna Spólnik. Z końcem lat siedemdziesiątych i początkiem osiemdziesiątych pracę rozpoczęli późniejsi profesorowie – Maciej Mączyński i Stanisław Koziara. W roku 1969, po przejściu prof. Jodłowskiego na UJ, kierownictwo katedry objął doc. Jan Zaleski, który stał na jej czele aż do przedwczesnej śmierci w roku 1981. Kierowanie katedrą powierzono prof. Marii Zarębinie, która pełniła tę funkcję do przejścia na emeryturę. Kolejnymi kierownikami byli prof. Tadeusz Szymański i prof. Edward Stachurski. Obecnie katedrą kieruje prof. Maciej Mączyński. W roku 2007 prof. Stanisław Koziara utworzył Katedrę Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej.

Od początku istnienia Katedry Języka Polskiego historyczna refleksja językoznawcza była obecna w badaniach pracowników jednostki, refleksja ta jest obecna również i dziś. Dlatego celowe wydaje się przypomnieć – zwłaszcza młodym językoznawcom – osiągnięcia naukowców z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Wśród zaprezentowanych osób będą profesorowie, którzy stworzyli katedrę, prowadzili w niej badania, wykształcili młodą kadrę badaczy i przede wszystkim ukształtowali wiele pokoleń polonistów.

Należał do nich docent Jan Zaleski (urodzony w Monasterzyskach w 1926 roku, zmarł w Krakowie w roku 1981). Od roku 1954 był zatrudniony w Katedrze Języka Polskiego WSP, w której zdobywał kolejne stopnie naukowe (Zaleski 1999). Od roku 1969 do śmierci pełnił funkcję kierownika najpierw Katedry Języka Polskiego, później Zakładu Języka Polskiego. Był autorem przede wszystkim prac dotyczących języka Aleksandra Fredry – z roku 1969 pochodzi pierwsza część rozprawy dotycząca fonetyki, z roku 1975 część druga, w której autor zbadał fleksję, składnię, słowotwórstwo i słownictwo w utworach tego pisarza. Omawiając styl językowy komedii Fredry, Teresa Skubalanka studia Zaleskiego nazwała „niezmiernie sumiennymi”, stanowiącymi – jej zdaniem – „podstawę dalszych analiz uwzględniających funkcję stylistyczną jednostek językowych w dziele literackim” (Skubalanka 1977: 129–139). Zaleski badał również słownictwo szesnastowieczne. Tematem jednego z wczesnych artykułów uczynił wyrazy zdrobniałe, zajmował się rozwojem form polskiego wołacza, pisał o wołaczu w funkcji mianownika w imionach męskich i rzeczownikach pospolitych, a także o mianowniku w funkcji wołacza – trzeba tu przywołać znamieny tytuł artykułu *„Panie majster proszę waści”, czyli mianownik w funkcji wołacza u rzeczowników męskich*. Artykułem z 1972 roku zatytułowanym *Z historii słownictwa numizmatycznego (pieniądz, grosz, złoty)* badacz rozpoczął prace nad historią polskiego słownictwa numizmatycznego, niestety zbyt wczesna śmierć zamiar ten udaremniła. W słowie pożegnalnym wygłoszonym na cmentarzu Rakowickim w Krakowie prof. Stanisław Koziara – wtedy uczestnik ostatniego seminarium magisterskiego docenta Jana Zaleskiego – stwierdził: „Traktując swój zawód jako szczególny rodzaj powinności i służby, starał się zaszcześcić w nas nie tylko swoją wielką wiedzę, ale też umiłowanie do ojczystej mowy, jej piękna i historii” (Zaleski 1999: 147).

Profesor Eugeniusz Pawłowski (urodzony w 1902 roku w Krakowie, zmarł w roku 1986 w Nowym Sączu), wybitny dialektolog i onomasta, uczeń i współpracownik prof. Kazimierza Nitscha, pracował w Katedrze Języka Polskiego od roku 1961 – najpierw na stanowisku adiunkta, a od roku 1972 profesora. Jak pisze Leszek Bednarczuk, „dzięki onomastycznym i dialektologicznym pracom Profesora Eugeniusza Pawłowskiego możemy śledzić systematycznie językową przeszłość Ziemi Sądeckiej, poczynając od XIII wieku, kiedy to w przywilejach lokacyjnych św. Kingi pojawiają się nazwy miejscowe i osobowe, narastające w kolejnych stuleciach: XIV wiek nazwy parafii (rejestry świętopietrza), XV wiek imiona osobowe (dokumenty świeckie), XVI–XVII wiek teksty polskojęzyczne, a od końca XIX wieku zapisy, słowniczk i opracowania gwarowe” (Bednarczuk 2014: 24). Prace onomastyczne prof. Pawłowskiego składają się z kilkunastu artykułów i czterech tomów, w których Profesor szczegółowo omówił toponimie Sądecczyzny. W pierwszej części, opublikowanej w 1965 roku, a zatytułowanej *Nazwy miejscowe Sądecczyzny. Ogólna charakterystyka nazewnictwa miejscowego Sądecczyzny*, autor wyłożył założenia metodologiczne pracy, przedstawił własną klasyfikację materiału nazewniczego, omówił także sposoby tworzenia nazw. Rozprawa ta stała się podstawą przewodniczącego prof. Pawłowskiego na Uniwersytecie Jagiellońskim. Część druga składa się z dwóch tomów; pierwszy, opublikowany w roku 1971, nosi tytuł *Nazwy miast, wsi, przysiółków oraz dzielnic miejskich i wiejskich*, drugi – z roku 1975 – zatytułowany został *Nazwy osiedli*. W roku 1984 Eugeniusz Pawłowski opublikował czwartą część pod tytułem *Nazwy terenowe ziemi sądeckiej*, w której analizie poddał nazwy gór,

wąwozów, lasów, pól, łąk itp. Piąta część, omawiająca nazwy wodne Sądecczyzny i doprowadzona do hasła *Potok Tokarski*, została już po śmierci autora dokończona przez uczennice profesora: dr Ludwikę Wajdę-Adamczykową i dr Annę Spólnik. Książka ukazała się w roku 1996 i stanowi konieczne dopełnienie prac wcześniejszych. Publikacje onomastyczne prof. Pawłowskiego trzeba zaliczyć do onomastyki historycznej, gdyż celem tych prac było przede wszystkim objaśnienie nazw funkcjonujących współcześnie, zapisanych jednak w najprzeróżniejszych źródłach historycznych, zarówno najdawniejszych, jak i czasowo bliższych autorowi¹.

Profesor Józefa Kobylińska (urodzona w Mszanie Dolnej w roku 1929) związała się z Katedrą Języka Polskiego zaraz po ukończeniu studiów polonistycznych w roku 1951. Od początku prowadziła zajęcia historycznojęzykowe, a pierwszy artykuł naukowy (napisany wspólnie z prof. Tadeuszem Milewskim) poświęciła pracom kontrolnym z gramatyki starosłowiańskiej. Jej zainteresowanie historyczną fleksją znalazło wyraz w pracy doktorskiej przygotowanej pod kierunkiem prof. Stanisława Jodłowskiego, która dotyczyła repartycji form dopełniacza liczby pojedynczej rzeczowników rodzaju męskiego. Autorka przyjęła w rozprawie metodologię badań diachronicznych polegającą na prześledzeniu owej repartycji w tekstach staropolskich, średniopolskich i nowopolskich (do XIX wieku). Wartość naukowa rozprawy oraz opublikowanie jej w serii wydawniczej Komisji Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk spowodowało, iż praca ta na trwałe weszła do literatury językoznawczej. W latach następnych autorka zajęła się badaniem gwary Zagórzan zamieszkujących okolice Mszany Dolnej i północne stoki Górców oraz badaniem stylizacji gwarowej w dziełach Władysława Orkana pochodzącego z niedalekiej Poręby Wielkiej. Od roku 1996 prof. Kobylińska publikuje prace dotyczące polszczyzny ksiąg gromadzkich wsi Kasina Wielka, których rękopis obejmuje okres od wieku XVI do wieku XVIII. Analizuje więc w aspekcie historycznym dialekt południowomałopolski, co pozwala włączyć jej badania w zakres dialektologii historycznej², polegającej według Kazimierza Nitscha (1958) na pozyskiwaniu materiału badawczego za pomocą metody filologicznej w przeciwieństwie do pozyskiwania go z mówionego języka ludowego. W szeregu artykułów zamieszczonych w czasopismach językoznawczych autorka omówiła między innymi nazwy ziemi i jej mieszkańców, nazwy zabudowań mieszkalnych, nazwy stopni pokrewieństwa, nazwy spadków, nazwy rzemieślników, nazwy kar, nazwy agrarne, nazwy zwierząt domowych, imiennictwo ludności wiejskiej, sposoby określania przestępstw, sposoby określania terminów itp. W roku 2013 ukazała się obszerna monografia autorki zatytułowana *Studia nad językiem ksiąg gromadzkich wsi Kasina Wielka 1513–1804*, w której skład weszły niektóre artykuły uzupełnione i rozszerzone oraz artykuły zupełnie nowe³.

Profesor Maria Schabowska (urodzona w Ochoży w powiecie chełmskim w 1925 roku, zmarła w Krakowie w roku 1995) pracowała w Katedrze od 1951 roku.

¹ Bibliografia prac Eugeniusza Pawłowskiego zob. Obrzut-Rachwałowa, Horyń (2014: 95–102).

² Termin ten po raz pierwszy zastosowali profesorowie Witold Taszycki i Władysław Kuraszkiwicz.

³ Bibliografia prac Józefy Kobylińskiej do roku 2001 zob. Mączyński (2002: 9–15), wykaz artykułów opublikowanych po roku 2001 zob. Kobylińska (2013: 490–491, 504–506).

Zajmowała się głównie leksykologią i frazeologią współczesną, ale dwie jej najważniejsze prace dotyczyły w zasadzie językoznawstwa historycznego. I tak tematem pracy doktorskiej prof. Schabowskiej napisanej pod kierunkiem prof. Stanisława Jodłowskiego był rozwój polskich rzeczowników ilościowych. Praca ta ukazała się w roku 1967 pod tytułem *Rzeczowniki ilościowe w języku polskim*. Autorka pokazała zjawisko polegające na przechodzeniu rzeczowników ilościowych typu *para, siła, ćma* do kategorii liczebników nieokreślonych. Interesujące ją leksemy pozyskała z tekstów historycznych (od XV wieku do wieku XX). Drugą pracę, opublikowaną w roku 1990, zatytułowała *Słownictwo reklam i anonsów prasowych zamieszczonych w Czasie (1890–1895)*. Studium to – w opinii prof. Bednarczuka – „mimo zawężenia tytułu do słownictwa jest w rzeczywistości poświęcone lingwistyce tekstu i wykracza poza ramy tradycyjnego językoznawstwa”⁴ (Bednarczuk 2008: 3–7). Materiał poddany analizie w tej monografii pochodził z końca wieku XIX i to właśnie do tego historycznego materiału autorka zastosowała współczesne metody badawcze, co pozwoliło jej przypisać poszczególnym częściom mowy funkcję „pozyskującą” (czasownik, przymiotnik i przysłówek) oraz „prezentacyjną” (rzeczownik). W nekrologu zamieszczonym w „Języku Polskim” prof. Kobylińska podkreśliła bardzo istotną cechę Marii Schabowskiej: „Pozostawiła po sobie pamięć człowieka prawego, życzliwego kolegom i uczniom, odpowiedzialnego nauczyciela, pełnego twórczej inicjatywy pracownika naukowego” (Kobylińska 1997: 50–51).

Profesor Leszek Bednarczuk (urodzony w Wilnie w 1936 roku) związał się z Katedrą Języka Polskiego w roku 1960, bezpośrednio po studiach polonistycznych w WSP oraz slawistycznych na UJ. Pracował w Katedrze do roku 1983, kiedy to przeszedł do Katedry Filologii Romańskiej. Podczas pracy w naszej Katedrze opublikował dwie monografie i 40 artykułów naukowych, w zdecydowanej większości poświęconych historycznemu językoznawstwu slawistycznemu, a także językoznawstwu prasłowiańskiemu i praindoeuropejskiemu. Wiele z tych artykułów poświęcił prof. Bednarczuk spójnikom parataktycznym w językach indoeuropejskich, słowiańskich i w języku prasłowiańskim. W kręgu zagadnień opracowywanych w kolejnych artykułach znalazły się między innymi kontakty językowe, na przykład języków ugrofińskich z bałto-słowiańskimi, rozwój konsonantyzmu i zagadnienie lenicji w języku celtyckim, najstarsze zapożyczenia litewskie w polszczyźnie czy obecność elementów nieindoeuropejskich w języku tocharskim. Kontakty językowe w przedhistorycznej Europie omówił prof. Bednarczuk w syntetycznym artykule pod tytułem *Stosunki etnolingwistyczne w przedhistorycznej Europie północno-wschodniej*. Celem pierwszej książki, zatytułowanej *Polskie spójniki parataktyczne* i wydanej w roku 1967, uczynił prof. Bednarczuk omówienie (na tle słowiańskim) spójników współrzędnych, do których zaliczył spójniki: kopulatywny, alternatywny, dysjunktywny i adwersatywny. Omówienie to obejmuje: postać fonetyczną, etymologię, użycie, częstość występowania, postać łączonych składników, połączenia oraz inne znaczenia. Wyniki analiz autor zebrał w tabeli, w której zestawił polskie spójniki, grupując je ze względu na pełnioną funkcję. Zestawienie to obejmuje okres od XIV wieku do wieku XX (z odwołaniami do wieku XIII), obejmuje także gwary. W drugiej monografii pochodzącej z tego okresu (1971), pod tytułem *Indo-European Parataxis*, prof. Bednarczuk dokonał porównawczej charakterystyki zdań współrzędnych

⁴ Bibliografia prac Marii Schabowskiej zob. Koziara (1997: 11–14).

w językach indoeuropejskich. Omówił i scharakteryzował konstrukcje powtórzeniowe, eliptyczne i wykolejone, omówił między innymi takie podstawowe zagadnienia jak: stanowisko składni wśród dyscyplin badających wypowiedź językową, relacje pomiędzy parataksą i hipotaksą, formę i kolejność składników, sposoby łączenia (w tym klasyfikację spójników).

Profesor Maria Zarębina (urodzona w Niepołomicach w roku 1922) była związana z Katedrą Języka Polskiego od roku 1961. Tutaj zdobywała kolejne stopnie naukowe: w 1965 roku stopień doktora na podstawie pracy *Kształtowanie się systemu językowego dziecka*, w roku 1971 uzyskała habilitację na podstawie pracy *Rozbicie systemu językowego w afazji*, a w roku 1978 otrzymała tytuł profesora nauk humanistycznych na podstawie książki *Wyrazy obce w „Panu Tadeuszu”*⁵. Od roku 1981 do przejścia na emeryturę w roku 1992 prof. Zarębina kierowała Zakładem Języka Polskiego, bo taką nazwę nosiła wówczas nasza Katedra. Pośród licznych tematów podejmowanych przez prof. Zarębinę – zwłaszcza w latach 1995–2005 – badania nad słownictwem Mickiewiczowskiego *Pana Tadeusza* zdają się dominować. Tematyki tej dotyczyła wspomniana już książka profesorska oraz liczne artykuły opublikowane w czasopiśmie językoznawczych. I tak autorka omówiła zagadnienia aksjologiczne związane z małżeństwem i słońcem, kilka opracowań poświęciła nazwom własnym, w tym nazwom osobowym, nazwom zakonów, nazwom zawodów, nazwom zbiorowości ludzkich, także terminologii rodzinnej. Nazwom osobowym w *Panu Tadeuszu* poświęciła autorka kolejną monografię wydaną w roku 1996, a w dwa lata później opublikowała książkę omawiającą język prawny w naszej narodowej epopei. Po roku 2000 autorka rozszerzyła pole badań nad językiem dziewiętnastowiecznej literatury i zajęła się badaniem poetyckiego języka Juliusza Słowackiego. Profesor Zarębina prowadziła badania leksykalno-stylistyczne języka utworów Mickiewicza, w szczególności *Pana Tadeusza*, równoległe z rozlicznymi studiami nad językiem mówionym (do opisu którego stosowała metody statystyczne) oraz z badaniami nad językiem dziecka.

Profesor Edward Stachurski (urodzony w roku 1942 w osadzie Leśniczówka na skraju Puszczy Świętokrzyskiej)⁶ już w pracy doktorskiej z 1976 roku zastosował do badania fleksji Adolfa Dygasińskiego metody statystyczne. W ten sposób zapoczątkował swoje wieloletnie studia nad osobniczym językiem pisarzy romantyków i naturalistów oraz historią języka literackiego XIX wieku. Pisał o języku i stylu Adolfa Dygasińskiego, o jego osobliwym i archaicznym słownictwie, badał funkcje nazw osobowych w utworach tego pisarza oraz stylizację języka postaci w jego komediach ludowych. Słownictwu polskich naturalistów poświęcił oddzielną monografię. Na podstawie twórczości polskich pisarzy romantycznych określił i wskazał słowa kluczowe polskiej epiki romantycznej, a słownictwo *Pana Tadeusza* Mickiewicza przedstawił na tle tekstów innych poetów romantycznych. W roku 2011 opracował język dawnych dowcipów pochodzących z lat 1863–1939.

Profesor Jan Ożdżyński był związany z Katedrą Języka Polskiego w latach 1963–1993⁷, kiedy to objął funkcję kierownika najpierw Zakładu, a potem Katedry Logo-

⁵ Bibliografia prac Marii Zarębiny do roku 1993 zob. Stachurski (1994: 13–20), Wykaz prac za lata 1995–2003 zob. Stachurski (2004: 9–12).

⁶ Bibliografia prac Edwarda Stachurskiego zob. Błasiak-Tytuła (2013: 5–8).

⁷ Bibliografia prac Jana Ożdżyńskiego zob. Pawłowska-Jaroń (2011: 7–17).

pedii i Lingwistyki Edukacyjnej. Od roku 1984 na skutek zainteresowania polską terminologią morską i słownictwem żeglarskim Ożdżyński zwrócił się ku badaniom historycznojęzykowym. W 1986 roku opublikował artykuły o zapożyczeniach niderlandzkich i starofryzyjskich w najdawniejszej warstwie polskiego słownictwa morskiego i żeglarskiego. W roku 1989 wydał książkę o tytule *Morska wspólnota kulturowa w świetle faktów językowych*, w której na podstawie faktów językowych takich jak: internacjonalizmy leksykalne, morfemowe, kalki wyrazowe i frazeologiczne, twory hybrydyczne i kalki realizujące podobne modele tłumaczeniowe w wielu językach europejskich, potwierdził istnienie morskiej wspólnoty kulturowej w skali globalnej. Tym samym zauważył, że fakty językowe są w stanie potwierdzić lub zanegować istnienie takich wspólnot. W latach następnych prof. Ożdżyński zbadał i opisał nazwy wiślanych środków transportu w historii polszczyzny. Do zagadnień historycznojęzykowych powrócił, będąc już kierownikiem Katedry Logopedii i Lingwistyki Edukacyjnej. Opublikował mianowicie monografię pod tytułem *Konteksty kulturowe słownictwa flisackiego* (1998), a w roku 2000 artykuł omawiający staropolskie nazwy opłat i powinności w słownictwie flisackim.

Profesor Edward Klisiewicz (urodzony w roku 1946, zmarł w 2005) zagadnieniami historycznojęzykowymi zajął się już w pracy magisterskiej przygotowanej pod kierunkiem doc. Jana Zaleskiego. Dotyczyła ona nazw stopni wojskowych w ujęciu diachronicznym i synchronicznym. Po rozpoczęciu pracy w Katedrze Języka Polskiego przygotował rozprawę doktorską z onomastyki historycznej. Zbadał mianowicie nazwiska mieszkańców parafii Rudawa koło Krakowa. Materiał badawczy – około 4000 form, pozyskany z parafialnych ksiąg metrykalnych z lat 1570–1897 – poddał wnikliwej analizie strukturalnej i semantycznej. W roku 2001 Klisiewicz opublikował pracę pod tytułem *Nazwy miejscowe Tarnopolszczyzny. Motywacja – geneza – struktura*, w której przedstawił stan nazewnictwa miejscowego w byłym województwie tarnopolskim do drugiej wojny światowej. Profesor omówił różnorakie ojkonimy – nazwy miast, miasteczek, wsi, dzielnic miejskich i wiejskich, ale też nazwy karczem, gajówek itp. Badania Klisiewicza wykazały, iż nazewnictwo miejscowe na omawianym terenie funkcjonowało w dwóch językach – polskim i ukraińskim. I jak stwierdził autor: „Nie możemy jednoznacznie orzec o przewadze czy wpływach jednego z języków na nazewnictwo badanego terenu [...]. Zarówno w komunikacji językowej, jak i w nazewnictwie panował bilingwizm”.

Omawiając prace historycznojęzykowe prowadzone w Katedrze, nie sposób nie wspomnieć o pracach dr Anny Spólnik i dr Ludwiki Wajdy-Adamczykowej. Chodzi tu o dwie bardzo istotne dla polskiego językoznawstwa monografie, mianowicie *Nazwy polskich roślin do XVIII wieku* Anny Spólnik i *Polskie nazwy drzew* Ludwiki Wajdy-Adamczykowej. Obie badaczki były uczennicami prof. Eugeniusza Pawłowskiego, wraz z nim tworzyły zespół powołany do opracowania słownika nazw roślin, ich monografie są publikacją wyników badań nad nazwami roślin i drzew na tle słowiańskim. Wydane w serii Prace Językoznawcze Komitetu Językoznawstwa PAN na trwałe weszły do literatury językoznawczej.

Badania historycznojęzykowe w Katedrze Języka Polskiego oraz w Katedrze Lingwistyki Kulturowej i Komunikacji Społecznej, która wydzieliła się w roku 2007, są nadal prowadzone i rozwijane. Wystarczy tu przywołać prace profesorów: Elżbiety Rudnickiej-Firy (onomastyka historyczna), Ewy Młynarczyk (historyczne słownictwo i frazeologia), Stanisława Koziary (frazeologia biblijna, historyczne

i współczesne problemy polskiego języka religijnego), Marcellego Olmy (historyczna epistolografia), a także adiunktów: Iwony Steczko (historyczny dyskurs funeralny), Marty Karamańskiej i Ewy Horyń (historyczna leksykologia), Renaty Dźwigoł (dialektologia historyczna), Magdaleny Pudy-Blokesz (frazologia historyczna), Ewy Zmudy (język religijny i historyczna onomastyka religijna). Swoją udział w badaniach historycznojęzykowych ma też piszący te słowa (język dawnych dokumentów klasztornych oraz język i kultura Podhala).

Bibliografia

- Bednarczuk L., 2008, *Siłaczka naszych czasów*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica”, t. 4, s. 3–7.
- Bednarczuk L., 2014, *Życie i dzieło Eugeniusza Pawłowskiego*, [w:] *Język w środowisku wiejskim. W 110. rocznicę urodzin Profesora Eugeniusza Pawłowskiego*, t. 1, red. M. Mączyński, E. Horyń, Kraków, s. 15–29.
- Błasiak-Tytuła M., 2013, *Bibliografia prac Profesora Edwarda Stachurskiego*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica”, t. 8, s. 5–8.
- Kobylińska J., 1997, *Prof. dr hab. Maria Schabowska (1 V 1925–16 IX 1995)*, „Język Polski”, nr 1, s. 50–51.
- Kobylińska J., 2013, *Studia nad językiem ksiąg gromadzkich wsi Kasina Wielka 1513–1804*, Kraków.
- Koziara S., 1997, *Bibliografia prac prof. dr hab. Marii Schabowskiej*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. Prace Językoznawcze”, t. 9, s. 11–14.
- Mączyński M., 2002, *Bibliografia prac prof. dr hab. Józefy Kobylińskiej*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica”, t. 1, s. 9–15.
- Nitsch K., 1958, *Co to jest dialektologia historyczna?*, [w:] *Wybór pism polonistycznych*, t. 4, Wrocław-Kraków.
- Obrzut-Rachwałowa M., Horyń E., 2014, *Bibliografia prac profesora Eugeniusza Pawłowskiego*, [w:] *Język w środowisku wiejskim. W 110. rocznicę urodzin Profesora Eugeniusza Pawłowskiego*, red. M. Mączyński, E. Horyń, t. 1, Kraków, s. 95–102 (do 1973 r. zebrała M. Obrzut-Rachwałowa; od 1974 r. uzupełniła E. Horyń).
- Pawłowska-Jaroń H., 2011, *Bibliografia prac profesora Jana Ożdżyńskiego*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Logopaedica”, t. 4, s. 7–17.
- Skubalanka T., 1977, *Styl językowy komedii Aleksandra Fredry*, „Pamiętnik Literacki”, t. 68, z. 2, s. 129–139.
- Stachurski E., 1994, *Bibliografia prac profesor Marii Zaręby* (obejmuje lata 1952–1994), „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie. Prace Językoznawcze”, t. 8, s. 13–20.
- Stachurski E., 2004, *Bibliografia prac Profesor Marii Zaręby (od roku 1995)*, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis. Studia Linguistica”, t. 2, s. 9–12.
- Zaleski J., 1999, *Kronika życia. Monasterzyska-Krzyszowice-Kraków*, oprac. i przygotował do druku T. Zaleski, Kraków.

Research historical language in seventy years of History Chair of Polish Language Pedagogical University of Cracow

Abstract

The article illustrates the history of the Department of Polish Language at the Pedagogical University of Cracow. The author presents the scholars who, while working in the Department, greatly contributed to the development of Polish linguistics. Additionally, he summarizes their main research works.